

Список використаних джерел

1. Stern Review Report on the Economics of Climate Change. Prepublication edition [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.hm-treasury.gov.uk/-independent_reviews/stern_review_economics_climate_change/sternreview_report.cfm
2. Transforming our world: the 2030 Agenda for Sustainable Development [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://documents-dds-ny.un.org/doc/UNDOC/GEN/N15/285/73/PDF/N1528573.pdf?OpenElement>

Уманців Ю.М.,

д.е.н., професор

Київський національний торговельно-економічний
університет, м. Київ

РОЛЬ ДЕРЖАВИ У РЕГУЛЮВАННІ МАКРОЕКОНОМІЧНИХ ПРОЦЕСІВ

Роль держави в економіці доцільно аналізувати у межах неоінституційно-міжпарадигмального синтезу, який передбачає розгляд економічної проблематики у широкому методологічному контексті на основі взаємодії з іншими галузями наук, ідеї реформування економіки з позицій суспільного контролю та державного регулювання. Нобелівський лауреат Дж. Стігліц вказує на те, що важливе питання глобальної економіки у двадцять першому столітті полягає у тому, якою має бути у ній роль держави [1, с. 242]. Перегляд традиційних та адаптованих до попередніх умов еволюційного розвитку суспільства інструментів регулювання економіки ґрунтується на поширенні практики отримання неочікуваних і навіть протилежних бажаним результатів державних регуляторних впливів. Причому йдеться як про важелі макроекономічної стабілізації, так і про засоби стимулювання економічного зростання [2, с. 11-13].

Очевидно, що ринок є доволі ефективною формою організації суспільного виробництва. Водночас ринок може бути не лише творчим чинником, але й породжувати доволі складні за своїми наслідками економічні суперечності. Притаманна ринкові внутрішня спроможність встановлення макроекономічної рівноваги не може належним чином вирішувати значну кількість соціально-економічних проблем, коли йдеться про захист довкілля, проблеми національної безпеки та оборони, охорони здоров'я, освіти та культури, фундаментальні наукові дослідження.

Дієвість економічної політики значною мірою обумовлюється її місцем у суспільній системі. Підґрунтя дієвості економічної політики держави пов'язане із здатністю забезпечувати стратегічні орієнтири розвитку з урахуванням національних інтересів, виконанням завдань щодо впливу на соціально-економічні процеси, дотриманням визначених пріоритетів, зменшенням ймовірності потенційних ризиків, властивих ринковій економіці.

Спиратися на принципи «нового прагматизму», який ґрунтується на дотриманні «золотої послідовності» – оптимальної системи інституційних рішень і параметрів макроекономічної політики, пропонує Г.ж. Колодко [3, с. 430-431]. У розвинених країнах ресурси дедалі більше концентруються на стратегічних напрямках з використанням бюджетних ресурсів, стратегічного планування та активної промислової політики. При цьому роль держави буде дієвою, якщо такі інструменти будуть супроводжуватися структурними трансформаціями.

Виважена економічна політика передбачає обрання оптимального, спроможного забезпечити необхідні результати інструментарію регулювання макроекономічних процесів. Для цього мають бути враховані середовище, в якому здійснюється політика, суб'єкт, який її здійснює, наявність ресурсів і можливостей тощо. Однак при цьому досягається ефект ендогенного розвитку на засадах подолання кризи довіри у суспільстві.

Державі слід через структурні зрушення цілеспрямовано формувати інституційне підґрунтя для сприйняття економікою позитивних сигналів до економічного зростання. Зокрема, замість часто необґрунтованого виокремлення пріоритетних галузей доцільним є забезпечення спроможності економіки без зовнішнього втручання визначати й підтримувати ті пріоритети, які спроможні сприяти модернізації та зміцненню національної конкурентоспроможності. Здебільшого такими інструментами є підтримка експорту, інвестиційно-інноваційної діяльності, структуризація фінансової системи для підвищення національного інвестиційного потенціалу, створення робочих місць, розвиток підприємництва [2, с. 8-11].

Аналіз застосування країнами ЄС і Сполученими Штатами Америки низки програм, спрямованих на подолання кризових явищ в економіці та стимулювання економічного зростання, дає змогу дійти ряду висновків. Реалізовані урядами цих країн, а також Євро-

пейським центральним банком і Федеральною системою США програми цілковито суперечать принципам економічного лібералізму. Виконання таких заходів призвело до стрімкого зростання державного боргу, однак дало змогу економікам вийти на траєкторію економічного зростання. Однією з передумов проведення ефективної державної політики є взаємодія її бюджетно-податкової та грошово-кредитної складових. Для забезпечення макроекономічної стабільності та сталого економічного зростання необхідне концептуальне переосмислення напрямів їх реалізації, оскільки вони мають різний, а іноді й протилежний характер впливу на економічні процеси.

Здійснення економічної політики держави потребує виходу на таку інституційну траєкторію, яка здатна забезпечити поступовий перехід до моделі, орієнтованої одночасно і на розвиток конкуренції, і на подолання обмежень ринку на основі цілеспрямованого формування відносин співпраці між державою, підприємницьким сектором та суспільством у цілому. Необхідність економічної політики держави обумовлена перш за все існуванням «неспроможності ринку» та потребою державного втручання у розвиток макроекономічних процесів [4, с. 145–147]. В основі економічної політики держави має перебувати обґрунтоване визначення змісту стратегічних пріоритетів розвитку економіки, а також методів та інструментів реалізації такої політики, яка спрямована на забезпечення гармонізації суспільних інтересів.

Список використаних джерел

1. *Стиглиц Дж.* Крутое пике: Америка и новый экономический порядок после глобального кризиса / Дж. Стиглиц; пер. с англ. В. Лопатко. – М.: Эксмо, 2011. – 512 с.
2. *Жаліло Я.* Еволюція чинників дієвості економічної політики держави та інституційна криза в Україні / Я. Жаліло // Економічна теорія. – 2015. – №2. – С. 5–18.
3. *Колодко Гж. В.* Куда идет мир: политическая экономия будущего / Гж. В. Колодко; пер. с пол. Ю Чайникова. – М.: Магистр, 2014. – 528 с.
4. *Уманців Ю. М.* Еволюція ролі та функцій держави в економіці / Ю. М. Уманців, О. І. Міняйло // Економічний вісник університету. – 2016. – Вип. 28 (1). – С. 140–148.